COĞRAFYA Sınıf-9

OGM MATERYAL
ORTAÖĞRETİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

KONU DÜNYA'NIN ŞEKLİ VE SONUÇLARI

Bu bölümde, Dünya'nın Güneş Sistemi içerisindeki yeri, Dünya'nın şekli ve şeklinin sonuçları hakkında bilgi sahibi olacaksınız.

DÜNYA'NIN ŞEKLİ VE SONUÇLARI

Uzay, içerisinde sayısız gök cisminin yer aldığı uçsuz bucaksız bir boşluktur. Bu boşluğun içinde binlerce galaksi vardır. Dünya'nın içinde bulunduğu Güneş sistemi de Samanyolu galaksisi içinde yer alır. Güneş sistemi içerisinde sekiz gezegen, bunların uyduları; binlerce küçük gezegen, kuyruklu yıldız, meteor ve asteroit bulunur. Bu gök cisimleri, Güneş'in çekim kuvvetinin etkisiyle Güneş etrafında döner. Güneş'e en yakın üçüncü gezegen Dünya'dır. Dünya yaklaşık 6.371 km olan yarıçapı ile Güneş sistemindeki beşinci büyük gezegendir.

Dünya'nın uydular tarafından gönderilen fotoğraflarına bakıldığında küresel bir şekle sahip olduğu görülür. Ancak Dünya tam bir küre değildir. Kutuplardan basık, Ekvator'dan şişkin olan özel bir şekle sahiptir. Dünya oluşurken maruz kaldığı meteor bombardımanı ve kendi etrafındaki dönüşüne bağlı olarak ortaya çıkan merkezkaç kuvveti geoit adı verilen bu özel şeklin ortaya çıkmasını sağlamıştır.

Dünya'nın şekline bağlı olarak şu sonuçlar ortaya çıkar:

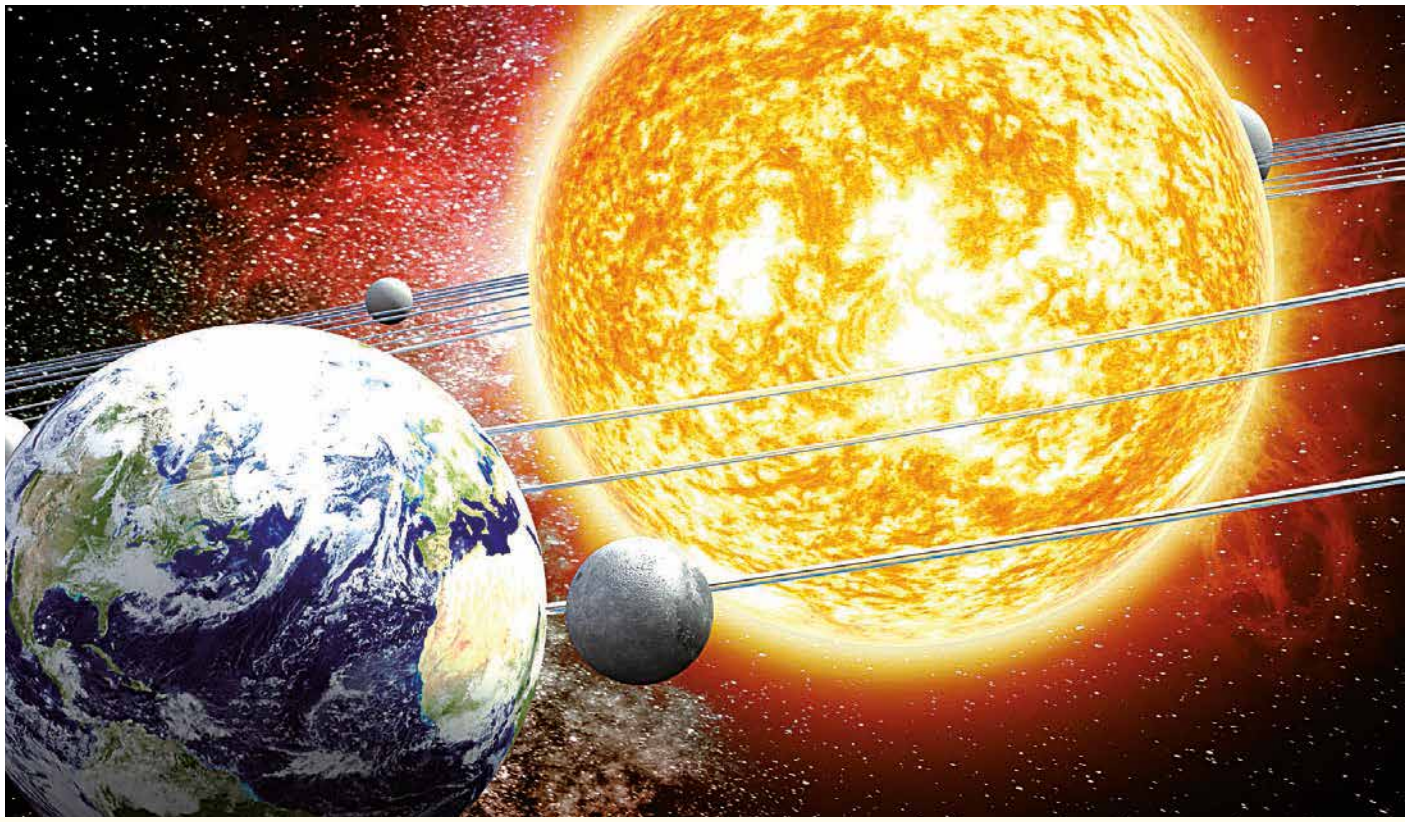
1. Ekvator'dan kutuplara doğru gidildikçe,

- Güneş ışınlarının düşme açısı daralır. Bu duruma bağlı olarak sıcaklık ve denizlerin tuz oranı azalır.
- Paralellerin çevre uzunlukları kısalır.
- Dünya'nın ekseni etrafındaki dönüş hızı azalır.
- Ardışık iki meridyen arasındaki uzaklık azalır ve tüm meridyenler kutup noktalarında birleşir.

2. Dünya'nın bir yarısı aydınlıkken diğer yarısı karanlık olur.

3. Yerden yükseldikçe görüş alanı genişler.

4. Dünya üzerindeki bir noktadan hep aynı yönde hareket edildiğinde başlanılan noktaya geri dönülür.

SORULAR

Soru: 1

Aşağıdaki gezegenlerden hangisi diğerlerine göre Dünya'ya daha yakındır?

A) Jüpiter B) Mars C) Satürn
D) Uranüs E) Neptün

(Cevap B)

Soru: 2

Dünya'nın şeklinin kutuplardan basık, Ekvator'dan şişkin olan kendine özgü şekline geoit adı verilir. Dünya'nın şeklinin geoit olması şeklinin tam bir küre olmadığını kanıtlar.

Dünya'nın şeklinin tam bir küre olmadığını kanıtlayan özellikler nelerdir?

.....
.....
.....
.....
.....

Soru: 3

I. Ekvator'un çevre uzunluğunun tam bir meridyen dairesinin çevre uzunluğundan daha fazla olması

II. Yer çekimi gücünün Ekvator'dan kutuplara doğru artması

III. Güneş ışınlarının yere düşme açısının Ekvator'dan kutup noktalarına doğru gidildikçe daralması

IV. Dünya'nın bir yarısı aydınlıkken diğer yarısının karanlık olması

Yukarıda verilen özelliklerden hangileri Dünya'nın şeklinin tam bir küre olmadığının (geoit olduğunun) kanıtı sayılabilir?

A) I ve II **B)** II ve IV **C)** I ve III
D) III ve IV **E)** I, II ve III

(Cevap A)

Soru: 4

Aşağıda verilen özelliklerden hangisinin ortaya çıkmasında sadece Dünya'nın şekli etkili olmuştur?

A) Dünya üzerinde dinamik basınç alanlarının oluşması

B) Ekvator'dan kutup noktalarına gidildikçe çizgisel hızın azalması

C) Ekvator'dan kutup noktalarına gidildikçe sıcaklığın azalması

D) Mevsimlerin oluşması

E) Gece ve gündüzün birbirini takip etmesi

(Cevap C)